

Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025

De ondertekenaars in Theater Castellum in Alphen aan den Rijn, 27 september 2017

Het Energieakkoord

Op 27 september 2017 is het Energieakkoord Holland Rijnland ondertekend door veertien gemeenten, de Provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Omgevingsdienst West-Holland en Holland Rijnland. In dit akkoord spreken de deelnemende partijen af zich samen in te zetten om in 2050 energieneutraal te zijn. Energieneutraal betekent dat alle gebruikte energie wordt opgewekt door duurzame energiebronnen, zoals wind of zon. Het grootste deel van die energie is afkomst uit de eigen regio, de rest is afkomstig uit de nabijheid van de regio.

Voor dit energieakkoord is samenwerking tussen publieke en private partijen belangrijk. Nieuwe deelnemers, die dezelfde ambitie hebben als de partijen van het convenant, zijn dan ook van harte welkom.

In dit boekwerkje leest u meer over het Regionale Energieakkoord.

Waarom een Energieakkoord?

Nederland wil in 2050 de CO₂-uitstoot terugbrengen met 95%. Dat doel is afgesproken nadat 195 landen in 2015 in Parijs een wereldwijd klimaatakkoord overeenkwamen. In dit akkoord spraken zij af dat de aarde niet meer dan twee graden Celsius opwarmt en dat er niet meer broeikasgassen worden uitgestoten als er worden opgenomen. Daarvoor moeten alle landen minder energie gebruiken en overstappen van fossiele brandstoffen - zoals kolen, benzine of gas - naar duurzamere energieoplossingen.

Na dit klimaatakkoord stelde de Nederlandse overheid een Nationale Energieagenda op. Daarin staat onder andere dat Nederland in 2050 aardgasvrij moet zijn om de klimaatdoelstellingen te halen. Lokale overheden nemen de regie in deze energietransitie. Grootschalige duurzame energieopwekking heeft

namelijk een forse invloed op het lokale en regionale landschap. Ook voor de aanleg van warmtenetten en het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving, spelen gemeenten een leidende rol.

Alle gemeenten binnen Holland Rijnland werken aan de energietransitie. De één wellicht intensiever dan de ander, maar de ontwikkeling is in de hele regio zichtbaar. Omdat projecten vaak complex zijn en meestal niet stoppen bij gemeentegrenzen, is regionale samenwerking belangrijk.

Technische ontwikkelingen zorgen in de toekomst voor efficiënte energieopwekking, opslag en besparing. Maar uit onderzoek blijkt dat de gestelde doelen te groot zijn om hier op te wachten. Daarom is het nu tijd om de handen uit de mouwen te steken.

Regionale aanpak energietransitie

De veertien gemeenten binnen Holland Rijnland voeren lokaal al succesvolle duurzame energieprojecten uit. Maar voor diverse ontwikkelingen is een regionale aanpak, samen met de provincie Zuid-Holland, de omgevingsdiensten en het Hoogheemraadschap van Rijnland, noodzakelijk. Door regionaal te organiseren, behalen we schaalvoordelen, versnellen we trajecten en hebben we meer impact.

Met de energietransitie zal elektriciteit en warmte - in tegenstelling tot nu - lokaal worden gewonnen. Dat heeft gevolgen voor steden, dorpen en het landschap. Want voor de opwekking van duurzame energie is ruimte nodig voor wind- en zonnevelden, biomassateelt, biogas en geothermie. Om de kracht van ons landschap te behouden of zelfs te versterken, werken we regionaal samen. Dat doen we ook voor de ontwikkeling van een nieuwe energie-infrastructuur, zoals leidingen en kabels.

Als regio staat Holland Rijnland bekend als koploper in de energietransitie. Dat komt omdat we op een eerlijke en overzichtelijke manier de ruimtelijke gevolgen van onze energieopgave analyseren. Met de realisering van ons energieprogramma willen we deze koploperspositie vasthouden.

Ambitie Holland Rijnland 2050

Holland Rijnland wil dus in 2050 een energieneutrale regio zijn. Daarmee geeft de regio invulling aan nationale en internationale doelstellingen op het gebied van klimaat en energie. In 2050 moet het energieverbruik binnen de regio volledig worden gedekt door energie uit duurzame energiebronnen of restbronnen. Daarvan komt minstens 80% uit onze eigen regio. De resterende 20% vullen we in door bijvoorbeeld restwarmte of geothermie uit de nabijheid van onze regio. Ook zetten we in op 30% energiebesparing ten opzichte van ons huidige energiegebruik. Hiermee stoot de regio in 2050 nauwelijks nog CO₂ uit voor de energievoorziening.

Tussentijdse ambitie 2025

De ambitie voor 2050 is de stip aan de horizon. Dan willen we energieneutraal zijn. Maar om de ambitie te vertalen in concrete acties, stellen we voor 2025 tussentijdse doelen vast hoever we willen zijn met besparing en duurzame energieopwekking. Die doelen ziet u hiernaast uiteengezet.

1 Energiebesparing: -2,5 PJ

onder andere door: isolatie, hoog rendementsglas, warmteterugwinning, LED verlichting, voorlichting en gedragsbeïnvloeding

2 Opwekken duurzame energie: + 2,5 PJ

Zonnedaken: + 0,7 PJ + Zonnepanelen: + 1 PJ + Windenergie: + 0,8 PJ

72.520 woningen

251 HA zonnevelden

30 windturbines van 3,3 MW

3 Stevig inzetten op warmtetransitie

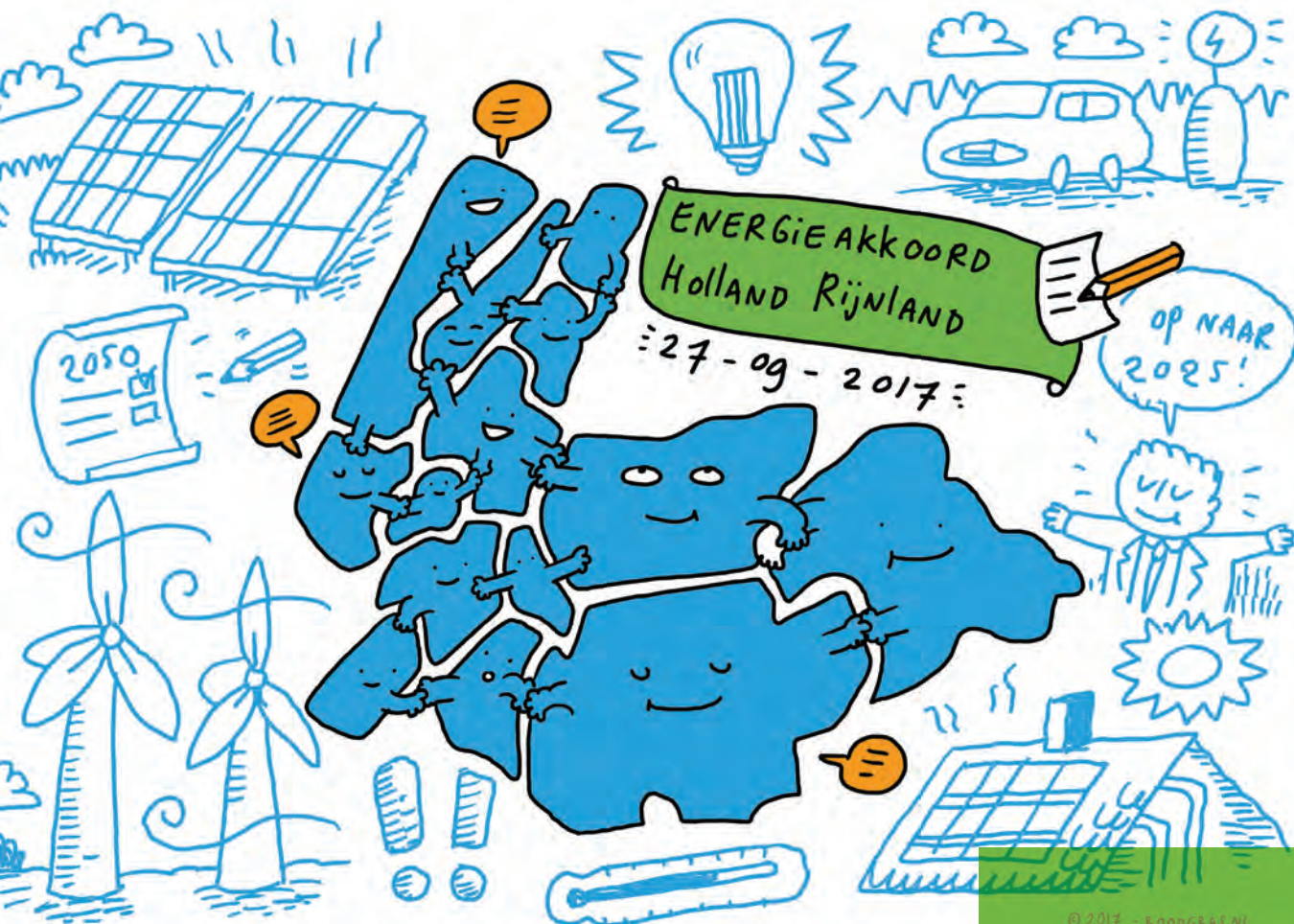
Regionaal is de behoefte aan warmte groot. Omzetting van elektrische energie in warmte is niet efficiënt. Deze mismatch heffen we op door de warmtetransitie. We koppelen warmtevragers aan warmtegevers.

4 Stimuleren andere vormen duurzaam opgewekte energie

Voorbeelden:
- Biomassa
- Blue energy

ENERGIEAKKOORD
Holland Rijnland
27-09-2017

OP NAAR
2025!

Mogelijkheden in onze regio

De regio Holland Rijnland telt 225.145 huishoudens. In 2014 was het energieverbruik in de regio 34,6 PJ. Onderzoek wijst uit dat er in 2050, zonder ingrijpen, regionaal 36,6 PJ (= 36,6 – 9,8 PJ) aan energie wordt verbruikt. De mogelijkheid voor energiebesparing tot 2050 wordt geschat op 9,8 PJ. Om in 2050 energieneutraal te zijn, moeten we dus nog 26,8 PJ aan energie duurzaam opwekken. Als we maximaal inzetten op duurzame energieopwekking in de vorm van wind, zon, geothermie en biomassa, dan is het mogelijk om in 2050 23,8 PJ op te wekken. Hierbij is al rekening gehouden met besparing, ruimtelijke restricties en de toepassing van toekomstige innovaties. Dat betekent dat zelfs bij volledige besparing en volledige opwekking de regio nog niet volledig energieneutraal is.

Gelukkig zijn we als regio onderdeel van een groter geheel en kunnen we mogelijk gebruikmaken van

restwarmte uit het Rotterdamse havengebied. Momenteel wordt gewerkt aan een businesscase om deze warmte via een leiding naar Leiden te brengen om het bestaande stadswarmtenet te voeden. Warmte- en koudewinning uit oppervlaktewater en riolering is nog niet verder onderzocht, maar heeft mogelijk grote potentie.

We kunnen echter géén aanspraak maken op duurzame energie van zee of overschotten uit andere regio's, aangezien op nationaal niveau ook energiebehoeften moeten worden opgelost, zoals voor mobiliteit en grote industriële complexen. We hebben dus nog een flinke weg te gaan. Zeker omdat er in de regio naar schatting op dit moment nog geen 0,8 PJ duurzaam wordt opgewekt. Voor een energieneutrale regio moeten we dus bijna 30 keer zo veel opwekken!

Strategie en uitvoering

De deelnemers aan het Energieakkoord stellen een regionale strategie op en gaan dat gezamenlijk uitvoeren. Daarbij zoeken zij - waar mogelijk - de samenwerking met netbeheerders, energiebedrijven, bedrijfsleven en omliggende regio's. De komende periode wordt het akkoord verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Kernwoorden in de aanpak zijn: **Versnellen**, **Opschalen** en **Kennisdelen**.

We werken aan de volgende onderdelen:

1. Energiebesparing

Als overheden geven wij het goede voorbeeld. We verduurzamen stapsgewijs gemeentelijke gebouwen en maken uiteindelijk al het maatschappelijk vastgoed energieneutraal. Wij zijn aanjager voor energiebesparing in de bestaande bouw en nieuwbouw.

2. Hernieuwbare energie

Warmte:

We zoeken naar een betaalbare, betrouwbare en duurzame warmtevoorziening in Holland Rijnland in een toekomst zonder aardgas. Restwarmte en bodemenergie in de regio gaan we beter benutten met lokale en regionale warmteprogramma's.

Zon op daken:

Het doel is zoveel mogelijk zonnepanelen op publieke en private daken, zoals van particulieren, bedrijven, sportverenigingen, scholen of gemeentelijk vastgoed. We werken samen met burgerinitiatieven, investeringsmaatschappijen en woningbouwcorporaties.

Zonnevelden en windenergie:

We stimuleren en faciliteren lokale initiatieven voor zonnevelden en windenergie. In eerste instantie op

restruimte van infrastructuur, braakliggende terreinen of op tijdelijke basis. Een belangrijke voorwaarde is draagvlak bij omwonenden en de mogelijkheid voor hen om deel te nemen aan (en te profiteren van) deze energieprojecten.

3. Innovatie en vernieuwing

Als kennisintensieve regio zetten we in op innovatie en vernieuwing. Er zijn al mooie voorbeeldprojecten, maar we zien meer mogelijkheden:

Greenports en energietransitie:

We stimuleren en ondersteunen de Greenports Duin- en Bollenstreek, Boskoop en Aalsmeer, in hun streven tot verduurzaming. Er valt winst te behalen bij vervoer en logistiek. Ook bij geothermie en het gebruik van restwarmte liggen kansen. Een idee is om bollenvelden in de Duin- en Bollenstreek af te dekken met mobiele zonnefolie of verplaatsbare panelen die tegelijkertijd energie opwekken.

Mobiliteit en energietransitie:

We faciliteren duurzame mobiliteit - waaronder openbaar vervoer en doelgroepenvervoer - en duurzame logistiek. Hierbij werken we onder andere samen met de Greenports en de vervoerssector. We zetten in op meer gebruik van auto's op elektriciteit of op waterstof. Ook interessant is een slimme infrastructuur, zoals een fietspad dat zonlicht omzet in energie.

4. Onderzoek, kennis en ondersteuning

De partners ondersteunen elkaar bij de uitwerking en de uitvoering van de energietransitie, door het organiseren van samenwerking op het gebied van onderzoek, kennis, pilots, communicatie of lobby. We brengen in beeld welke regelgeving belemmerend werkt en onderzoeken hoe we deze kunnen opheffen. Ook het creëren van draagvlak en participatie krijgen nadrukkelijk aandacht.

De ondertekenende partijen:

